

Vergaderjaar 2018–2019

35 000 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2019

Nr. 85

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 juli 2019

Met deze brief geef ik graag gehoor aan het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 21 juni jl. om een verslag van mijn recente bezoek aan China.

Programma en context

Van woensdag 19 t/m zaterdag 22 juni 2019 bezocht ik Peking, Xi'an en Chengdu. Op woensdag 19 juni vond de officiële ontmoeting met mijn Chinese counterpart Wang Yi plaats, in de vorm van een delegatieoverleg, persbriefing en diner. De dagen daarna sprak ik met mensenrechtenverdedigers, collega's van de ambassade, China-experts en het bedrijfsleven. Ook onderstreepte ik het belang van godsdienstvrijheid door een bezoek aan een moskee en een kerk. Ik bezocht de JiaoTong Universiteit en sprak met de partijsecretaris van de provincie Sichuan. Op zaterdag 22 juni vloog ik weer terug naar Nederland.

Bezoeken als deze zijn belangrijk voor het onderhoud van de diplomatieke betrekkingen. Een eigenstandig bezoek van de Minister van Buitenlandse Zaken aan China ontbrak nog aan de lijst van bezoeken van het afgelopen jaar. Het bezoek bood de mogelijkheid om de op 15 mei gepubliceerde Chinanotitie verder toe te lichten en om zaken van wederzijds belang te bespreken, zoals bilaterale en internationale aangelegenheden, tevens met het oog op het aankomend bezoek van Minister-President Rutte op 27 juni.

Ontmoeting met de Chinese Minister van Buitenlandse Zaken Wang Yi op 19 juni

De ontmoeting met de Chinese Minister van Buitenlandse Zaken Wang Yi bestond uit een delegatieoverleg, een persbriefing en een diner.

Gezien de vertrouwelijkheid die gangbaar is in het diplomatieke verkeer, is onderstaande nadrukkelijk geen gespreksverslag maar een globale, Nederlandse weergave van het besprokene.

Tijdens het delegatieoverleg bracht ik mijn condoleances over voor de slachtoffers van de aardbeving in Sichuan en heb ik met mijn Chinese collega de China notitie besproken.

Ik bracht punten naar voren over o.a. Hongkong en mensenrechten. In het bijzonder heb ik mijn zorgen geuit over de vrijheid van religie en levensovertuiging in China, met name in Xinjiang.

Ik heb uw Kamer toegezegd internationaal te zullen blijven aandringen op actie t.a.v. de internationale berechting van ISIS-strijders en dat heb ik in mijn gesprek met Minister Wang Yi dan ook gedaan.

Ook heb ik, zoals uw Kamer heeft verzocht, het belang van het behoud van het INF-verdrag benadrukt en gevraagd naar de rol voor China bij nucleaire wapenbeheersing.

Ten tijde van het delegatieoverleg was t.a.v. MH17 het JIT bezig met een nieuwe aankondiging over de gerechtelijke procedure en mede in het licht daarvan heb ik het belang van de zoektocht naar de waarheid over MH17 benadrukt.

Tijdens de persconferentie plaatste ik de «nieuwe balans» van de Chinanotitie in de context van een groeiende rol van China en een evolutie in het denken over hoe Nederland zich daartoe moet verhouden. Ik benadrukte het belang van investeren in kennis over China en de noodzaak de nationale veiligheid te beschermen. Minister Wang sprak zijn steun uit voor multilateralisme, openheid, innovatie, en wederzijdse uitwisseling en leren van elkaar. N.a.v. een persvraag over Hongkong en Xinjiang gaf ik aan dat Nederland veel waarde hecht aan mensenrechten en godsdienstvrijheid, dat beide onderwerpen besproken waren tijdens het delegatieoverleg, en dat Nederland samen met de rest van de internationale gemeenschap de situatie zal blijven volgen. Vervolgens lichtte Minister Wang Yi het Chinese standpunt toe. Hij stelde daarbij dat in Xinjiang preventieve maatregelen worden getroffen tegen terrorisme door mensen op te leiden in beroepsopleidingscentra en dat media zelf mogen komen kijken. Wat betreft Hongkong uitte hij onvrede over «ongewenste Westerse inmenging».

De persconferentie werd gevolgd door een diner. Het diner bood de kans om informeel door te spreken over een aantal landensituaties, waaronder Noord-Korea, Venezuela en Syrië. Ook de Sino-Amerikaanse betrekkingen kwamen aan bod. Tenslotte passeerden een aantal kandidaturen de revue.

Overige programmaonderdelen

Tijdens een werkontbijt wisselde ik met Chinakenners van gedachten over de relatie tussen China en de VS, de rol en opstelling van China op het wereldtoneel, en de kansen en uitdagingen daarbij voor de EU en Nederland.

Met economische experts uit het bedrijfsleven en de wetenschap sprak ik over de staat van de Chinese economie en onderliggende beïnvloedende factoren.

Op de Nederlandse ambassade sprak ik met de ambassadecollega's over hun werk en over China. Ook sprak ik met mensenrechtenverdedigers.

Naast het opbrengen van vrijheid van religie tijdens mijn gesprek met de Chinese Minister van Buitenlandse Zaken Wang Yi, bezocht ik de katholieke Tianshuijing kerk en de Grote Moskee in Xi'an. Ik werd er rondgeleid en besprak het reilen en zeilen van de kerk en de moskee in de Chinese context met leiders van de betreffende geloofsgemeenschappen.

In Xi'an bezocht ik de JiaoTong Universiteit, die samenwerkt met een aantal Nederlandse universiteiten. De samenwerking met Universiteit Leiden is daarbij het meest structureel en werd door de president van de Xi'an JiaoTong Universiteit uitgebreid toegelicht. Aanwezig waren stafleden van verschillende faculteiten en uitwisselingstudenten die in Nederland hebben gestudeerd of dat nog gaan doen. Op korte speeches van de president van de universiteit en mijzelf volgde een gesprek met de stafleden en studenten over internationale wetenschappelijke samenwerking en uitwisseling.

In Chengdu sprak ik met Chinezen en Nederlanders uit het bedrijfsleven en de diplomatie over het *Belt and Road Initiative* (BRI) en wat dit initiatief voor betrokkenen en voor West-China betekent. Het «Go West»-beleid van de Chinese regering, gevolgd door BRI en de ontwikkeling van infrastructuur hebben volgens betrokkenen een snelle groei van Chengdu en omgeving mogelijk gemaakt. Een gelijk speelveld (inclusief afbouw van subsidies) zou deze ontwikkeling wel eerlijker en duurzamer maken.

Tenslotte bracht ik een beleefdheidsbezoek aan de partijsecretaris van de provincie Sichuan, de heer Peng Qinghua. De provincie Sichuan telt ongeveer vijf keer zoveel inwoners als Nederland en er zijn 69 Nederlandse bedrijven gevestigd. Sinds april 2016 rijden er tussen hoofdstad Chengdu en Tilburg steeds meer treinen (nu 5x per week). Na condoleances van mijn kant m.b.t. de recente aardbeving in Sichuan blikte de heer Peng terug op zijn bezoek (20-21 mei) aan Nederland met een delegatie bestuurders en zakenlieden om de samenwerking tussen Nederland en Sichuan te versterken. Wij bespraken de relatie tussen Sichuan en Nederland, die onder andere vorm krijgt via economische banden en *people-to-people* contacten (studenten, toeristen, et cetera).

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok